

بهار

سلام به بهار، فصل گویای طبیعت و تیریک و شاداباش فراوان به خوانندگان و دوستداران فصل نامه پیش دبستانی به مناسبت فرا رسیدن بهار. فصل تازه، زیبا و شادی آفرین بهار را بهانه‌ای برای یادآوری چند مطلب زیربنایی می‌کنم؛ چرا؟

● بهار را می‌توان عاطفی‌ترین فصل طبیعت دانست. کودکان در این فصل به محیطی عاطفی و سرشار از پاسخ‌گویی نیاز دارند. عواطف کودکان به‌طور جدی تحت تأثیر پاسخ‌گویی مربیان و بزرگ‌ترهای پاسخ‌گو و مسئول است؛ به این معنی که اگر لذت و شادی کودکان در سال‌های اولیه به وسیلهٔ مربیان و پدر و مادر و بزرگ‌ترهای خوش‌ذوق و آگاه از عواطف و هیجانات کودک تقویت شود و مورد توجه قرار گیرد، امنیت روانی کودک نیز مستحکم‌تر می‌شود. در حالی که اگر عواطف و هیجان‌های کودک رفتارهایی آزاردهنده، نامناسب و ناپسند تفسیر گردند، مدار و گردش طبیعی این احساسات دچار گنجی و ابهام و بلکه ناسالم می‌شود. واکنش و نگرش سالم یک مربی و فرد مراقب کودک در این سال‌های **شکل‌گیری هیجانی**، فضایی مثبت را برای کودکان خردسال فراهم می‌آورد که نه تنها بر **امنیت عاطفی** و طبیعت سالم آن‌ها، بلکه بر بسیاری از زمینه‌های رشد ادراکی و شناختی‌شان نیز اثرگذار است. کودکانی که احساس امنیت و حمایت پیدا می‌کنند، به‌طور طبیعی خواهند توانست کنج‌کاو نشانه‌ها را نشان دهند، به سیر در طبیعت بپردازند، مشتاق تجربه کردن چیزهای تازه باشند و عقاید خود را نیز به راحتی ابراز نمایند. ایجاد یک **محیط عاطفی** مناسب و همراه با درک تفاوت‌های فردی کودکان، موجبات احترام گذاشتن به آن‌ها را فراهم می‌آورد؛ به این معنی که هر کودک جایگاهی برای جمع‌آوری چیزهای «ارزشمند» خاص خود را در این فضای سالم و طبیعی به دست می‌آورد و احساس **خودارزشی** پیدا می‌کند. **به چه زیباست توجه به این ارزشمندی در شروع بهار و تجربه کردن فکر نو دربارهٔ کودکان و احساسات آن‌ها.**

● اهمیت آموزش محیط‌زیست به خوبی در سطح جهانی و در میان جوامع شناخته شده است. اگرچه در سرمقالهٔ پاییز ۹۵ به این مهم قدری پرداخته‌ام، ولی در این فصل نیز یادآوری آن را بی‌مناسبت نمی‌دانم. آموزش محیط‌زیست، به‌عنوان ابزاری پایدار در حفاظت از آن در سراسر دوره‌های آموزشی، در حال رشد است. در این میان، دوران کودکی اهمیت زیادی در ایجاد **نگرش‌های محیط‌زیستی** دارد و آموزش آن در این دوران، راهی برای پرورش نگرش‌های محیط‌زیستی در انسان است. این نگرش‌ها که در دوران کودکی شکل می‌گیرند، می‌توانند مادام‌العمر و تغییرناپذیر باشند. اگر ما بخواهیم آنیم که در نسل‌های بعدی کودکان به زمین و طبیعت احترام بگذارند، از همین امروز باید شروع کنیم و در برنامهٔ درسی دوران کودکی، آموزش این موضوع مهم و رابطهٔ متقابل فعالیت‌های انسانی و محیط‌زیست را مورد توجه قرار دهیم. **به چه زیباست ایجاد نگرش‌های محیط‌زیستی از راه فراهم آوردن برنامه‌های آموزشی و پرورشی کودکان.**

● نکتهٔ دیگر توجه به مهارت آموزشی در کنار و یا حتی به جای سواد محض آموزی است. با توجه به اینکه رشد همه‌جانبهٔ انسان در زمینه‌های روانی، جسمانی، شغلی، شناختی، اخلاقی و عاطفی صورت می‌گیرد، تسلط در هر یک از این زمینه‌ها نیازمند مهارت‌ها و توانایی‌هایی است. بدون تردید گذر از مراحل رشد وابسته به کسب مهارت‌هایی است که از این مهارت‌ها با عنوان مهارت‌های زندگی یاد می‌شود. منظور از مهارت‌های زندگی مهارت‌هایی است که هر کودک در کنار آموزش خواندن و نوشتن به دست می‌آورد و به مدد آن‌ها می‌تواند ابتدا به شناخت درستی از خود دست یابد و سپس، به خوبی با افراد و محیط ارتباط برقرار سازد و به حل مشکلات خود و جامعه و محیط‌زیست در آینده کمک کند. در حیرتم که پرداختن صرف و توجه زیاد، بی‌رویه و افراطی به خواندن و نوشتن و حساب کردن در دورهٔ پیش

فصل گویای طبیعت

از دبستان چگونه دغدغه فکری مربیان و برنامه‌ریزان و والدین شده است و چرا؟ در حالی که برنامه‌ریزی توأم با تفکر درباره آینده کودکان و همراه با آگاهی از توانایی‌های آن‌ها می‌تواند به تربیت افرادی مبتکر، مستقل، خودجوش و مهارت‌محور کمک‌های شایان توجهی کند. به چه زیباست توجه به جنبه‌های مختلف رشد کودکان از سطوح پایه و تکیه بر تربیت کودکانی ماهر، توانا و خوشحال و مسئول.

● و اما در سالی که گذشت دو خبر جامعه علمی کشور را متأثر ساخت.

● خانم توران میرهادی در آبان‌ماه ۱۳۹۵ درگذشت. برگی زیبا از رنگارنگ تعلیم و تربیت

در پاییز، از درخت پربار دانش سرزمینمان فرو ریخت. عزیزی که رفت، صاحب اندیشه‌های تولیدی در زمینه کودکان بود. خاطرات خوش و مثبتی، چه در دوران دانشجویی و چه در عرصه همکاری‌های علمی، از ایشان و با ایشان دارم. توران میرهادی برای کودکان این آب و خاک زحمات ارزشمند بسیاری کشیدند که خوشبختانه در زمان حیاتشان به بار نشست.

● خبر درگذشت دکتر علی شریعتمداری، شخصیت

علمی کشور نیز با داشته‌های فراوان در زمینه علوم انسانی، علم‌آموزی و تعلیم و تربیت در دی‌ماه ۱۳۹۵ نیز جامعه علمی را بسیار متأثر ساخت.

در طی سال‌های بعد از انقلاب در ستاد و شورای انقلاب فرهنگی و در گروه برنامه‌ریزی علوم تربیتی و برقراری رشته آموزش و پرورش پیش‌دبستان و دبستان به‌عنوان سرپرست گروه برنامه‌ریزی در این رشته در خدمت این بزرگوار بودم و همواره شاهد بودم که تمام همت خود را برای رشد و ارتقای رشته علوم تربیتی به کار بستند و خدمات فراوانی را به سنگر تعلیم و تربیت ایران اسلامی ارائه نمودند.

مهم‌تر اینکه ایشان نگرش بسیار مثبتی به تربیت کودکان به‌ویژه دوره پیش‌دبستان داشت و از نگرش و تشویق‌های ایشان در شکل‌دهی به برنامه‌ها بسیار برخوردار شدم. یاد این هر دو عزیز در تاریخ تعلیم و تربیت کشورمان گرامی است. روحشان شاد باد!

در پایان سخن، سالی که به پایان رسید مثل همیشه سالی پربار برای مجله و شکوفایی افکار خوانندگان، مربیان و همکاران بود. ضمن آرزوی موفقیت و همراهی بیشتر برای همگان، به‌عنوان سردبیر مجله از همه عزیزانی که توانستند در بهبود و ایجاد فکر در سازماندهی مقاله‌های یاری‌رسان باشند، به‌طور خاص قدردانی می‌کنم. برای مربیان، مدیران و خوانندگان مجله نیز سالی سرشار از انرژی، مثبت‌اندیشی و کودک‌دوستی آرزو مندیم.

سردبیر